

mode legatur? S. C. resp.: Nihil imutandum et retinendam esse conclusionem *per eund. D. N.* n. 4566 ad 5 die 11. Mart. 1820.

OTA GARDELLINI AD HOC DECRETUM:

Varii sunt modi, quibus concludi debent Orationes; neque a praescripto Rubricarum, quae dant regulam, est declinandum. Nulla est conclusio, etsi brevis, quae D. N. J. Chr., cujus passione et meritis redempti sumus, nomine non absolvatur; sed non aequalis semper est modus; cum juxta diversas relationes dici debeat vel: *Qui vivis et regnas*; vel: *Qui vivit et regnat*; vel: *Per eundem Dominum etc.*: nihilominus aliqua Orationes occurrunt, in quarum conclusione quaeri potest, num unus potius, quam alter modus sit adhibendus. Ad harum classem illa referri posse videtur, quam legimus in *Officio et Missa Exaltationis S. Crucis*. In fere omnibus Missalibus et Breviariis conclusio est: *Per eundem Dominum nostrum etc.* Aliqui sunt tamen, qui putant simpliciter esse legendum: *Per Dominum Nostrum Jesum Christum etc.*: eo, quia nec in prima, nec in secunda parte Orationis Jesu nomen occurrit, innixi rubricae XVI. de Oratione num. 4., ubi legitur: *Si Oratio dirigatur ad Filium, concluditur: Qui vivis et regnas: Si in principio Orationis fiat mentio Filii, dicatur: Per eundem; Si in fine Orationis, dicatur: Qui tecum vivit et regnat.* Et re quidem vera generalis haec regula est, sed non ita accipienda, ut ad effectum variandi conclusionem necesse omnino sit, ut explicite Jesus in prima, vel in secunda Orationis parte nominetur, satis est, quod memoretur mysterium ad Filium hominem factum pertinens, cujus nomen subintelligitur. Oratio, de qua disputatur, est de Crucis my-

sterio et Redemptione per Crucem operata. Redemptio autem necessario personae Filii Reparatoris referenda est, non alteri. De Filio igitur tam in Orationis exordio, quam ejus in fine per verba: *Cujus mysterium, ejus redemptionis mentio fit.* Ideo conclusio esse debet: *Per eundem etc.* Imploramus enim a Patre, ut per mysterium Crucis praemium, quod per ipsam Crucem a persona Filii nobis comparatum est, assequi in coelesti patria mereamur. Atque en ratio, ob quam nedum in recentibus, verum etiam in antiquis Missalibus et Breviariis legitur conclusio: *Per eundem*, quae proinde sine ulla innovatione retinenda est.

His accedit, quod S. C. in similibus quaestionibus recedere numquam voluit ab iis, quae probavit ac sacra vit antiquitas. Cum novum Missale cuedendum esset typis de Propaganda Fide, plures quaestiones enodandae S. R. C. propositae fuerunt, quas inter S.: *Utrum in Missali corrigenda sint quae diversa inveniuntur a S. Bibliis in principio Epistolarum et in litteris assignatis? et 22.: An in benedictione incensi ad Offertorium, ubi dicitur: Per intercessionem B. Michaelis Archangeli stantis a dexteris Altaris incensi, pro Michaële reponendum sit nomen Gabrielis, qui apparuit Zachariae stans a dexteris Altaris Incensi?* Eadem S. C. sub die 25. Sept. 1706 ad utrumque respondit: *Nihil innovandum.* Exorta controversia circa *Communicantes proprium dicendum in Festo Pentecostes, (quia) in quibusdam Missalibus legitur: Igneis linguis: in aliis quam pluribus legitur: Innumeris linguis; et cum ex hac lectione varia haud modica exorta sit controversia, ad eam dirimendam petitur a S. R. C., quatenus declarare dignetur, quatenam ex dictis duabus lectionibus amplecti debeat?*

Et quatenus S. C. sub die 13. Martii 1804, praescindendo a majori minore proprietate verborum, decidendi rationem petiit ex conformitate lectionis cum antiquis Missalibus, ideoque respondit: *Lectionem: Innumeris linguis, esse conformem Missali ab Urbano VIII. recognito.* Quo sane responso S. C. satis superque ostendit, nihil esse in Missali innovandum post ultimam correctionem et reformationem peractam sub *Urbano VIII.* Cum igitur conclusio Orationis in Festo Exaltationis S. Crucis non alia sit in antiquis ac recentibus Missalibus, quam: *Per eundem etc.* haec est retinenda. Praestat et aliud affere responsum, quo idipsum magis comprobatur. Dubitatum fuit: *utrum Oratio pro Rege concludenda esset: Per Dominum nostrum etc., aut: Qui vivis, et regnas etc.* quia eadem videtur dirigi ad Filium, quia specialiter dicitur: *Via, veritas, et vita:* et S. C. sub die 3. Martii 1761 respondit: *Conclusio Orationis pro Rege debet esse: Per Dominum nostrum etc.;* neque ita decrevit, eo quia aequae Patri, ac Filio proprie conveniunt verba illa *Via, veritas et vita,* verum, quia: *Ita habent autographa Missalia S. Pii V., Clementis VIII. et Urbani itidem VIII.*

2) Translatio.

Occurrente festo exaltationis s. Crucis in dominica infra octavam Nativ. B. V. M., in qua celebrandum esset de praecepto festum Nominis V. M., quae ambo festa sunt sub ritu dupl. maj., Officium Nominis B. V. M. transferendum esse ad primam diem non impeditam festo 9 II. n. 3119 die 20. Julii 1686.

Si festivitas exaltationis s. Crucis occurrat in dominica sitque titulus Ecclesiae et celebretur in ea solemniter hoc anno festum Nativitatis B.

V. M., cadens in fer. II., juxta Breve apostol. pro dictionibus Regis Borussiae in dominicam proxime sequentem transferendum: *Utrum, etiam non obstante hoc Breve, a parcho loci in dominica proxime antecedenti celebrari possit et debeat?* S. C. resp.: *Festum Nativ. B. V. M. transferendum esse ad dominicam praecedentem.* n. 4444 ad 3 die 11. Sept. 1790.

EXCOMMUNICATIO.

Solus Archipresbyter seu Curatus loci Balneoli, Nuscauae Dioec., potest privative quoad alios, publicare excommunicationes solitas seu literas significatorias tam a SS. Papa quam ab Episcopo concessas, et non potest Episcopus publicationem alteri Sacerdoti demandare. n. 2227 die 16. Junii 1663.

Vd.: *Communio pasch.* (excommun.)

EXECRATIO.

1) Altaris.

Vd.: *Consecratio altaris execrati* (decr. n. 4562.); *Altare portatile.*

Ad dubium: An altare, quod fuit consecratum, omittat suam consecrationem absolute et simpliciter toties quoties demolitur? S. C. resp.: *Juxta votum.* n. 3833 ad 5 die 21. Martii 1711.

Ad dubium: An altaria, a quibus alio translati fuerint Tituli et Imagines, remanente tamen mensa consecrata, nova indigerent consecratione? S. C. resp.: *Eadem altaria non indigere nova consecratione, cum altaria non Sanctis sed Deo in honorem Sanctorum dedicentur.* n. 4276 die 7. Julii 1759.

CONSTANTIEN.

Quum Reverendissimus hodiernus Constantien, Episcopus Sacrorum Ri-

tuum Congregationi sequens Dubium enodandum proposuerit, nimirum: An Altaria sive portabilia, sive non, suam amittant consecrationem per fractionem Tumuli, in quo reconduntur Sacrae Reliquiae et earundem amissionem? Eminentissimi et Reverendissimi Patres Sacris tuendis Ritibus praepositi, in Ordinariis Comitibus hodierna die ad Vaticanum habitis, re mature perpensa, ad relationem infrascripti Secretarii, rescribendum censuerunt: „Detur Decretum Nullius diei 23. Martii 1686 in quo praescribitur; Altaria, de quibus supra, consecrari debere.“

Atque ita rescripserunt die 23. Maji 1835 n. 4739.

S. SEVERI.

Capitulum Cathedralis S. Severi S. R. C. humillime exposuit, a Rmo. Episcopo Altare majus ipsius Ecclesiae Cathedralis translatum fuisse in alium locum, in qua quidem translatione contigit, ut Mensa a stipite separaretur, ac proinde dubitatur de illius consecratione, et ad hoc requirit quid in casu faciendum sit?

Et S. eadem C. . . . respondendum censuit:

„Debet denuo consecrari.“ n. 4752 die 23. Maji 1835 ad 1.

Altaria *portat.* suam consecrationem amittunt, quando Sanctor. reliquiae ibidem reconditae amissae sunt, nec sufficit alias reliquias authenticas in illis sine consecratione tumulare. S. R. C. 7. Decb. 1844.

2) Calicum aliorumque vasorum.

Decret. gener.

Usus sensim invaluit, ut quoties Calices aliaque vasa, S. Unctione consecrata, juxta ritum Pontificalis Rom., Artificis opera indigeant, quippe reficienda vel fundenda iterum sint; non antea eidem traduntur, quam per

Sacerdotem vel directe et manu vel aliquo mediante instrumento fuerint execrata: Utrum vero execratio haec, modusque illam peragendi rationi Ecclesiaeque ritibus sit consentanea vel potius abusiva nullique innixa principio, cum dubitaverit R. D. Archipresbyter Ferdinandus Valeriani; Dubia, quae sequuntur humillime exposuit sapientissimo Emorum. P. S. R. C. praepositorum judicio, enixe postulans illorum resolutionem.

1. Utrum rite, vel potius ex errore passim fiat hujusmodi execratio?

2. Si rite; utrum ab Episcopo, vel a quocumque Sacerdote sit peragenda?

Et ead. S. R. C., audita prius sententia alterius ex Apostolicarum S. Caeremoniarum Magistris scripto exarata, typisque evulgata, Emo. et Rmo. D. Card. Julio Maria de Somalia S. eidem C. Praefecto referente, respondit:

Ad 1. „Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.“

Ad 2. „Provisum in primo, et datur Decretum generale.“ n. 4588 dte 20. Aprilis 1822.

Factaque de praemissis SSmo. D. N. Pio VII. P. M. relatione per Secretarium infrascriptum, S. S. S. C. responsa approbavit et generale Decretum desuper edi ac typis publici juris fieri mandavit, die 23. dicti Mensis et Anni.

NOTA GARDELL. AD HOC DECRETUM:

Abusus minime ferendus est, quod s. Vasa ad Altaris mysteria destinata, dum redduntur ad abusum inepta, vel decentius expoliri intusque inaurari debent, non prius tradantur artificio quam ab aliquo vel Episcopo vel Sacerdote ictu manus aut instrumenti despiciantur, ut hoc modo tamquam execrata haberi possint. Huic errori, ut occurreret S. R. C., simulque abusum eliminaret, propositis dubiis res-

pondit: *hujusmodi execrationem non rite sed ex errore fieri.* Vel enim s. Vasa consecrationem servant, vel non: nihilominus dedecet, quae peculiaribus precibus et s. Unctione fuerant linita, et ad Altaris conficienda mysteria adhibita, eo contemni modo, ne amplius Sacrificio inserviant. Non est id faciendum, quod debita reverentiae repugnat. Et quamvis eo animo fiat, ne res sacra, quae adhuc constitutam inhaerentemque benedictionem perperam servare creditur, a laicis, dum adhuc sacra est, contrectetur; modus tamen contumeliam sapit, ac utpote religioni oppositus reprobandus videtur. Quid igitur faciendum? Discrimine est opus et pro casuum diversitate diversa ratio tenenda est. Etenim Calices cum Patenis vel ex necessitate expoliendi, instaurandi, ac inaurandi sunt, quia ex longo usu ad s. ministerium non amplius censentur idonei, vel, licet adhiberi tuto possint, nihilominus, ut pallescere incipit vividus auri intus fulgentis color, ad consulendum majori decentiae, traduntur aurifici, qui novum aurum superinducat. In primo casu, simul ac calix vel fractus est, vel internam perdidit inaurationem, aut quoque modo nequeat in s. conficiendis mysteriis adhiberi, formam amittit, qua precibus, signis et unctionibus sacer evaserat. Nam *durat consecratio, donec frangatur vel intus de novo auro linitur.* Ita Gavantus *ad Rubric. Miss. part. 2 tit. 1 litt. H.* Quamobrem, si ejusdem usus est interdictus, quia nec sacer, nec ad Altaris mysteria aptus haberi potest; curiam execrandus? Atque en ratio, quapropter neque in Pontificali Rom., neque in aliis ritualibus Codicibus ulla occurrit hujus execrationis formula. Vanum quippe esset, prorsusque inutile, illud ictu, vel verbis execrare velle, quod jam execratum est. Quamquam data etiam

hypothesi, quod aliquo modo execrari ac profanari deberet, foret omnino indignum id spretu et contumelia peragere. Uno dilemmate rem conficio; vel calix fractus ad ministerium ineptus, adhuc consecrationem servat, vel non? Si primum velis; quum benedictio et consecratio constitutiva sit, ac materiae inhaereat, haud potest auferri, nisi destruat materia, formamque amittat; ideo neque per ictum, neque per spretum et contumeliam consecratio perire potest: et actio materialis subjectum consecratum, usque dum formam retinet, haud valet immutare, inhaerentemque consecrationem ab eo auferre. Si vero dicas, non amplius consecrationem servare, fateris etiam prorsus ineptum esse spretu vel ictu tolli id velle, quod non est. Itaque in utroque casu actus ille per abusum inductus contumeliosus est vel inutilis.

Quatenus vero Calix non ex necessitate sed ex majori decentia expoliri et intus inaurari velit, licet adhuc formam servet, et in s. agendis mysteriis sine religionis detrimento adhiberi tuto possit, consecrationem certe non perdidit; quamobrem multo minus despiciendus est contumelioso ictu manus vel instrumenti. Quid igitur agendum, priusquam tradatur artificio? Ut mihi videtur, facilis et expeditus est modus. Adeundus Episcopus, vel quicumque sit Praelatus loci Ordinarius, qui calicis, etsi adhuc apti ad Sacrificium, permittat traditionem artificio ad hoc, ut is iterato velamine intus linire, et decentius eundem valeat instaurare. Hujusmodi permissio, per modum dispensationis, loco execrationis haberi poterit. Neque abnuerem, imo opportunum putarem, quod locorum Ordinarii ad hoc opus subdelegare possint tam suos Vicarios Generales et Foraneos, quam Ecclesiarum Rec-

tores et Superiores locales. Nam si fere universalis invaluit opinio, usu vel potius abusu confirmata, quod quilibet Sacerdos possit per ictum manus, vel instrumenti calices et patenas execrare: cur non idipsum fieri multo decentius, sine spretu et contumelia poterit a praefatis Vicariis, Rectoribus et Superioribus localibus, jure subdelegato, per modum veniae et dispensationis, dum s. Vasa instauranda artificii tradenda sunt?

Imo neque hac venia et dispensatione opus esse crederem, si calix diversis partibus constet, et pes dumtaxat expoliendus et instaurandus sit, et se jungi a cuppa, quae inauratione non indiget, sine fractura possit. Haec quippe in specie, non est opus tradere artificii integrum calicem, sufficit dumtaxat pedem a cuppa sejunctum. Id saepenumero accidit, quia calices ut plurimum conflati ita sunt ut inferior pars per cochleam cuppae conjuncta, dum haec novo auro linienda non est, facile possit ab ea separari. Non enim, ut ajebam, perit consecratio, quae inest auratae cuppae, ut pluribus probat *Fabius de Albertis de s. utensilibus cap. XX. num. 13. ad num. 20.*, explosa eorum sententia, qui contrarium tenent. Secus est de Calicibus, quorum pars inferior a superiori disjungi nequeat, quia ita fixa est in cuppa, ut ab ea sine fractura separari haud possit. Et quum hoc in casu, non nisi integri artificii tradendi sint, quamvis extrinseca tantum indigeant reparatione, et nequeant ut execrati haberi, quia auro intrinsecus liniendi non sunt, crederem licentiam ab Ordinario, vel a Vicario generali aut foraneo, sive Ecclesiae Rectore vel Superiore localipetendam, et per modum dispensationis obtinendam.

Quid autem si Calices, qui adhuc ad Sacrificium sunt apti, venundari

velint, aut liquefieri? Optandum, ut idem servetur modus et Ordinarii provideant vel per Synodales constitutiones vel per edicta, quod nemini liceat calices et s. vasa vendere, vel destruere, nisi petita et impetrata licentia ipsius loci Ordinarii ejusque Vicarii generalis: nam si in libertate relinquatur, non levia possunt oriri mala in rei s. et religionis spretum et contumeliam. Erit forte nonnemo, qui in opinione sit, quod non liceat materiam ex calicibus et patenis igne fusis converti in usus profanos: nam, si cautum jure est, quod s. suppellectiles usu attritae atque ita consumptae, ut nequeant amplius ad Sacrum adhiberi, igni tradantur *ex cap. Altaris de Consecrat. distinct. 1.* si vetitum est trabes et ligna dirutae Ecclesiae in profanum usum adhiberi, sed esse potius comburenda *ex cap. Lignea, eodem tit.*; multo magis id faciendum forte videtur de calicibus et patenis, vasis scilicet, quae nedum sacra evaserunt precibus et unctionibus ab Ecclesia in libro Pontificali praescriptis verum etiam, quod magis est, immediato contactu Corporis et Sanguinis D. N. J. C. Verumtamen rigida nimis hujusmodi esset opinio; neque, si vellet, aequè posset ad praxim adduci. Numquid enim materia pretio et valore aestimabilis disperdenda erit cum possidentis damno? Non hoc meum est consilium; quippe fateor, longe decentius fore ex eadem conflare novos Calices, Patenas, Pyxides, Vasa pro S. Oleis, S. Imagines, coronas, candelabra, atque id genus alia in Dei cultum, Sanctorum honorem et Ecclesiarum decus et ornamentum; nihilominus absit, ut censeam illicitum, si velint eadem converti in usus profanos. Nam simul ac aurum, argentum, aes fusum est, primam formam amittit, et ut profanum habetur, ac proinde fas erit ar-

tifici, prout mavult, ad quodlibet opus informem illam materiam adhibere. Diversa ratio est de suppellectilibus vel lineis, vel sericis, quae, nisi flammis tradantur, possunt quidem aliam induere formam quoad usum diversum, sed nequeunt illam perdere, quae eisdem data fuit a textore. Idem dicendum de lignis, quae ex dirutis Ecclesiis supersunt.

LEODIEN.

Quum Rmus. Leodien. Ep. S. R. C. enixe rogarit, ut declarare dignaretur: Utrum Calix et Patena suam amittant consecrationem per novam deaurationem et sic indigeant nova consecratione? S. eadem C. ad Vaticanum subsignata die in Ordinariis Comitibus coadunata, ad relationem Secretarii rescripsit: „Affirmative amittere, *nimirum*: et indigere juxta exposita“. n. 5011 die 14. Junii 1845.

EXEQUIAE.

1) Ecclesia.

Vd.: *Absolutiones quinque; Tumulus.*

Ad dubium: An Exequiae SS. Pontificum, Regum, Ducum, Magnorum, Principum et similia tamquam functiones pontificales, fieri debeant in Ecclesia Metrop. vel ejus loco in Ecclesia PP. Franciscanorum (Avenionen.)? S. C. resp.: Quoad primam partem affirmative; quoad secundam relinquendum arbitrio Archiepiscopi. n. 4022 ad 1 die 17. Julii 1734.

2) Pro Episcopo def.

Vd.: *Sepultura Episcopi.*

3) Parvulorum.

Vd.: *Missa de ss. Angelis; Sepultura parvulorum; Gloria Patri (in exequiis etc.) Tumulum (pannum nigr.); Lumina in exequiis per triduum.*

Ad dubium: An liceat in exequiis parvulorum, praesente vel non praesente cadavere cantare missam sol. vel dicere missam planam votiv. de ss. Angelis? S. C. resp.: Servetur rubrica Ritualis romani. n. 3800 ad 1 die 23. Mart. 1709.

4) Ab uno Sacerdote peragenda.

Vd.: *Absolutio Mort.* (quis perag.? de cr.)

5) Coram SSmo. exposito.

Vd.: *Expositio SSmi. pro Def.*

6) Per Triduum.

Vd.: *Lumina (In Exequiis); Sepult.* (Per Triduum.)

De Exequiis cf.:

Sepultura; Processio funebr.; Officium Defuncti; Stola in Off. def.

EXITUS PROCESSIONUM.

Vd.: *Processio (exitus); Process. SS. Corp. Chr.* (exitus)

EXERCITIA SPIRIT. CANONICOR.

Ad dubium: 1. An et quomodo sint compellendi Dignitates et Canonici Colleg. Alonae et alii Ecclesiastici ejusdem Colleg. et Civitatis ad agenda exercitia spiritualia?

2. An debeant pro dictis exercitiis pergere ad civitatem episcopalem eaque agere in domo seu Seminario ejusdem an vero ea peragenda sint in domibus religiosis in eadem civitate existentibus? S. C. resp. ad utrumque: Hortandos esse sed non cogendos, praeterquam quod suscipere debentes s. Ordines. n. 4189 ad 3 et 4 die 4. Mart. 1747.

Vd.: *Indulg. (Exercit.)*

EXPECTATIO PART. B. V. M.

1) Festum.

Benedictus XIII. benigne concessit, ut in toto Statu eccles. ab omnibus, qui ad horas canonicas tenentur, die 18. Decb. festum Expectat. part. B. V. M. cum Off. et Missa sub ritu dupl. maj. celebrari debeat. S. R. C. die 23. Aug. 1725; 15. Sept. 1736.

2) Hymnus.

Cf.: *Ave Maris stella*.

Ad Primam, si Officium fiat de B. M., dicendum est: *qui natus es de Virgine* tam in hymnis quam per horas; si vero fiat de feria, per horas dicendum est: *qui venturus es in mundum*, et in hymnis: *Virtus, honor, laus, gloria*. n. 1555 ad 6 die 21. Apr. 1646.

Vd. *infra decr.* n. 3295.

Ad *dubium*: Utrum hymni Festivitatis Expectationis B. V. tam Matutini quam reliquarum horarum sint terminandi sub Versiculo consueto B. V., vel sub proprio de Adventu, cum festivitas sit de expectatione? S. C. respondit et declaravit ut *infra*: Sub vers: *Jesu tibi sit Gloria etc.* tam ad Matutinum quam ad reliquas horas, hymno vesperarum excepto, scilicet *Ave Maris Stella*, qui habet versum proprium. Ad Resp. Primae vero dicendus est versus: *qui natus es de Maria V.*, prout in festo conceptionis, quod pariter occurrit tempore Adventus. n. 2344 ad 1 et 2 die 19. Sept. 1665.

Ad *idem dubium* resp. S. C.: Servetur rubrica: n. 4049 ad 7 die 23. Junii 1736; n. 4056 ad 7 die 16. Febr. 1737.

Hymnos tam in Matutino quam in omnibus horis canonicis in Expectatione partus B. V. M. sub ritu dupl.

celebrari solita in Hispaniis, esse terminandos cum Versiculo: *Virtus, laus et gloria*, non autem: *Jesu tibi etc., qui natus etc.*; et in R. Primae dicendum esse: *qui venturus es in Mundum*; non autem: *qui natus es de Virg.* n. 2506 ad 1 et 2 die 21. Junii 1670; n. 4039 ad 4 die 26. Novb. 1735.

In Officio expectationis partus B. V. M. in Hispaniis celebrando die 18. Decb. dicuntur hymni de tempore Adventus tam in vesp. quam in Matut. et Laud. Quaeritur: An hymni praedicti debeant terminari: *Jesu tibi sit etc.*, an cum terminatione posita in iisdem hymnis? S. C. resp.: Si Off. sit de B. V. M. dicendum esse: *Qui natus es etc.* ad vers. ad primam, et: *Jesu tibi etc.* in hymnis. Si vero fiat de feria, per horas dicendum esse: *Qui venturus es etc.* ad vers., et in hymnis: *Virtus, honor etc.* n. 3295 ad 4 die 13. Sept. 1692.

Vd. *supra decr.* n. 1555.

Ad *dubium*: Utrum in festo Expectat. Partus B. V. M. hymni debeant terminari: *Jesu tibi sit etc.* vel: *Virtus, honor etc.*? S. C. resp.: Negative ad primam partem, affirmative ad secundam. n. 4080 ad 6 die 29. Novb. 1738.

Ad *dubium*: Die 18. Decb. in Festo Expectationis Partus Beatae Mariae Virginis finis est hymnorum: — *Virtus honor, laus, gloria etc.* — an, ut legitur in Breviariis Lodi et Antuerpiae impressis, excipiendus est Hymnus Matutini — *Verbum supernum prodiens*? S. C. resp.: „Negative“ die 23. Maji 1835 n. 4746 ad 13.

3) Vesperae.

Occurrentes cum translato festo Patrocinii B. V. M., Vd.: *Vesp. dimid.* (decr. n. 4393.)

EXPOSITIO SSMI. SACRAMENTI.

1) Adorantes.

Vd.: *Instructio Clem.* §. IX. n. 1. etc., n. 12 etc., n. 16 etc.; §. X. n. 2; §. XXVII. 1 etc. *Expositio SSmi.* (habitus ministr. etc.); *Sedes et scamna Laicor. coram SSmo.* (*Instructio Clem.* §. XXVII. n. 3 etc.)

Ad *dubium*: Utrum servari queat inducta consuetudo, ex qua, dum Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum publicae venerationi expositum est, continuo duo Clerici Superpelliceo induti, Diaconi autem et Sacerdotes etiam Stolum albam habentes, ut in Coena Domini, flexis genibus intra Presbyterium assistunt, quisque per horae spatium? S. C. resp.:

„Affirmative juxta Instructionem Clementis Papae XI. die 1. Sept. 1736“ n. 4714 ad 2 die 17. Aug. 1833.

2) Adorationis Ordo et Perpetuitas.

Vd.: *Instructio Clem.* §. XXXIII. n. 1.

3) Altare.

a) Expositionis.

Ad *dubium*: An infra Octavam SSmi. Corp. Chr. expositio SSmi. Sacramenti fieri debeat in Altari, in quo asservatur SSimum Sacramentum, vel alibi fieri possit?

S. eadem C. rescribendum censuit:

„Affirmative ad primam partem juxta laudabilem consuetudinem“.

Atque ita S. C. rescribendum et declarandum censuit. n. 5176 ad 6 die 25. Sept. 1852.

b) Ornatus.

Vd.: *Instructio Clem.* §. 3 n. 1. 2. §. XXXVI. n. 2 etc. (Cf.: *Altare*, quando SS. Sacram. est expos.); *Expositio SSmi. pro Defunctis*.

4) Apparatus.

Instructio Clem. §. XXXVI. n. 2. etc.

5) Aspectus.

Vd.: *Instructio Clem.* §. V. n. 6; §. XXXVI. n. 9 etc.

6) Causa et Licentia.

Vd.: *Novena Nativ. D.*; *Instructio Clem.* §. XXXII. n. 2. §. XXXVI. n. 1 etc., 3 etc., 5 etc., 8 etc., 10 etc. *Expositio SSmi. quadraginta horar.* (licentia).

Non licet sine licentia Episcopi ex levi causa publice exponere SS. Sacramentum. n. 691 die 12. Junii 1627.

Non licet Regularibus exponere SS. Sacramentum absque licentia Ordinarii. n. 729 die 26. Febr. 1628; n. 1788 die 8. Apr. 1656; n. 1794 die 8. Apr. 1656; n. 2592 die 16. Julii 1672 cum appendice: „removendam esse aemulationem Regularium circa expositiones et processiones cum SSmo. in civitate Posnaniensi minuentem ejusdem SSmi. decentiam, cum saepissime una eodem die simul in 4, 5 et 6 Ecclesiis expositiones et processiones peragantur; ita ut vix aliquot personae assistentes in Ecclesia reperiantur“.

Jesuitas petere debere ab Episcopo, qui permittat pro ultima Dominica Carnis Privilegium exponendi SS. Sacramenti. Quo vero ad processiones per loca publica nec ipsis nec aliis licere. n. 819 die 20. Junii 1629.

Neque Regularibus neque Confraternitatibus Laicorum quovis praetextu licere exponere SS. Sacramentum absque speciali licentia proprii Ordinarii. n. 953 die 3. Apr. 1632; n. 1533 die 29. Mart. 1645; n. 1812 die 3. Jan. 1657; n. 2162 die 1. Apr. 1662; n. 2626 die 6. Maji 1673; n. 2652 ad 5 die 12. Aug. 1673; n. 2958 ad 1 die 7. Junii 1681; n. 2978 die 28. Febr. 1682; n. 3662 die 22. Sept. 1703; n. 3670 ad 27 die 12. Jan. 1704.